

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

nota

OEB - Kennisbasis op orde

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T (10)(2e)
info@rivm.nl

Datum
29 mei 2020

Contactpersoon

(10)(2e)

Doel

Tijdens het vorige OEB is aandacht gevraagd voor de zorgen omtrent de kennisbasis. In deze notitie neemt het RIVM het OEB mee in het voorstel voor het herstel van de kennisbasis m.b.t. de fysieke leefomgeving en leggen we het volgende voor:

- *Hoe kunnen de (coördinerende) opdrachtgevers zich hard maken voor een adequate en toereikende kennisbasis d.m.v. een claim richting de kabinetsformatie?*
- *Mocht deze claim gehonoreerd hoe wil het OEB vervolgens in gesprek over de verdere invulling?*

Aanleiding

De coronacrisis laat overduidelijk het belang zien van wetenschappelijke investeringen in de kennisbasis om voorbereid te zijn op huidige en toekomstige vragen. Het is een treffend voorbeeld waaruit blijkt hoe belangrijk kennis is om hierop beleidskeuzes en interventies te baseren. Voor de crisis waren het vraagstukken in het fysieke domein die de politieke agenda domineerden zoals stikstof en PFAS. Ook deze onderwerpen hadden (en hebben) een crisisschiet karakter, waarbij kennis onder hoge (tijds)druk geleverd moest worden. De kennisfunctie staat voor het gehele RIVM onder druk, waarbij er wel een wezenlijk verschil is in de kennisopbouw tussen de gebieden volksgezondheid en leefomgeving. De verschillen tussen de domeinen vragen om een gedifferentieerde aanpak. Voor het merendeel van het domein Centrum infectieziekten bestrijding (CIb) en het domein Volksgezondheid & Zorg (V&Z) dienen, als het de kennisbasis betreft, de gevolgen van de coronacrisis nog te worden meegenomen. De consequenties voor de kennisbasis op het terrein van de infectieziektebestrijding en zorg zal separaat met de eigenaar worden besproken. Op het terrein van de leefomgeving; duurzaamheid, veiligheid en gezondheid, staat de kennisbasis onder druk én is er toenemende behoefte aan de beschikbaarheid van betrouwbare onafhankelijke kennis. Dit onderstreept het belang van tijdig investeren in de kennisbasis. Die kennis moet van onbesproken kwaliteit zijn en mag niet ter discussie staan.

Het strategisch programma RIVM (SPR) laten we hier buiten beschouwing, aangezien dit specifiek bedoeld is voor innovatief en niet-opdracht gestuurde wetenschappelijke vernieuwing (zoals dna-technieken, exposoom studies en datascience). En door de krapte in de programma's van de fysieke leefomgeving dreigt het SPR op dit terrein vooral te worden ingezet om de 'gaten' in de kennisbasis te dichten.

Afkalvende kennisbasis

Het RIVM werkt opdrachtgestuurd, waarbij het niet altijd evident is dat het onderhouden en anticiperen op toekomstige kennis onderdeel uitmaakt van de programma's. De kennisbasis die in het verleden zorgvuldig is opgebouwd en waarmee de benodigde deskundigheid, betrouwbaarheid en flexibiliteit voor het beantwoorden van de vragen geleverd wordt, is in toenemende mate kwetsbaar. En juist in de fysieke leefomgeving spelen een aantal transities waarbij kennis een onmisbaar ingrediënt is voor succes.

Datum
29 mei 2020

Ons kenmerk

De uiteenlopende programma's van diverse opdrachtgevers zijn in het algemeen gericht op concrete beleidsopgaven met dikwijls acute vragen waarbinnen onvoldoende ruimte voor de noodzakelijke kennisopbouw is meegenomen. Terwijl de complexiteit van deze thema's en het aantal opdrachten is toegenomen. Dit is onder andere ook de conclusie van de commissie Hordijk¹ die naar aanleiding van de maatschappelijke discussie over onderbouwing van het stikstofdossier de leemtes in de kennis van het RIVM signaleert. Daarbij gaat het met name om het ontbreken van wetenschappelijke vernieuwing en het benutten van nieuwe wetenschappelijke methoden. Vergelijkbare beoordelingen worden gegeven in verschillende audits die in opdracht van de Commissie van Toezicht zijn uitgevoerd.

Voor het overleg met het OEB is gekeken naar de programma's ten aanzien van de leefomgeving. De bestaande programma's op het gebied van de fysieke leefomgeving bedragen ongeveer (10)/(2b). Binnen deze programma's is slechts een beperkt percentage gereserveerd voor de kennisbasis. Uit een inventarisatie blijkt dat er ongeveer 3% beschikbaar is. Gangbaar is een reservering van ongeveer 20%², dit blijkt uit verschillende benchmarks van vergelijkbare instituten. In totaal raamt het RIVM de ontbrekende ruimte voor de benodigde kennisopbouw op 17%. Deze ruimte voor de kennisbasis is noodzakelijk om de kennis up to date te houden én om voorbereid te zijn op de vragen van morgen en daarvoor anticiperend kennis op te bouwen. Daarnaast is er voor een deel van de technische infrastructuur (laboratoria, datanetwerken e.a.) een financiële impuls nodig.

Conclusie

De maatschappelijke druk op het RIVM is groot en daarmee ook het afbreukrisico voor ons en voor de opdrachtgevers. De vershraling van de kennisbasis op het terrein van de fysieke leefomgeving treft niet alleen het RIVM, maar ook andere Rijkskennisinstellingen.

In aanloop naar de kabinetsformatie achten we het noodzakelijk deze kwetsbaarheid van de kennisbasis te bespreken met het OEB.

¹ Rapport Niet uit de lucht gegrepen - Commissie Hordijk

² De evaluatie commissie Schaaf naar TO2s en de evaluatie Deltares uit 2017.